

Stofzuigers en schrobmachines

Ergonomische eisen en aanbevelingen

Zo werk je prettiger!

Stofzuigen is voor veel schoonmakers dagelijkse kost. Schoonmakers van kantoren, vliegtuigen, treinen en bussen besteden zijn maar liefst 40% van de beschikbare tijd aan het stofzuigen. Stofzuigen is lichamelijk zwaar. Vaak buigen schoonmakers te vaak en te ver voorover. Of oefenen te veel kracht uit op het mondstuk. Het manoeuvreren rond obstakels maakt stofzuigen nog eens extra zwaar. Stofzuigen kán minder belastend zijn. Door in de juiste houding te werken én de juiste stofzuiger te gebruiken.

Vanaf 1 september: stofzuiger moet voldoen aan eisen

Een goede werkhouding is het halve werk. Maar om stofzuigen écht minder zwaar te maken, moet ook het materiaal in orde zijn. In het *Arboconvenant Schoonmaak- en Glazenwassersbranche* is daarom afgesproken eisen te stellen aan stofzuigers. En dat is inmiddels gebeurd. Vanaf 1 september 2005 zijn werkgevers verplicht gebruik te maken van stofzuigers die aan deze eisen voldoen.

Ergonomische criteria zijn essentieel

De criteria zijn opgesteld op basis van onafhankelijk onderzoek van TNO. Hierbij waren zowel leveranciers, inkopers als gebruikers betrokken. Er zijn criteria opgesteld voor ketelstofzuigers, borstelstofzuigers, rug- en heupstofzuigers, eenschijfschrobmachines, waterzuigers en schrobzuigmachines. De criteria gaan over het gewicht, de vorm, de afmetingen en instelbaarheid van de verschillende onderdelen van de machines. In de praktijk zijn dit essentiële voorwaarden om goed en gezond te kunnen werken met een stofzuiger of een schrobmachine. Aan de hand van deze criteria is het huidige marktaanbod beoordeeld.

Eisen en aanbevelingen

De criteria zijn onderverdeeld naar eisen en aanbevelingen. De eisen zijn hard (vanaf 1 september 2005 verplicht!). Het is raadzaam rekening te houden met de aanbevelingen.

De ketelstofzuiger als voorbeeld

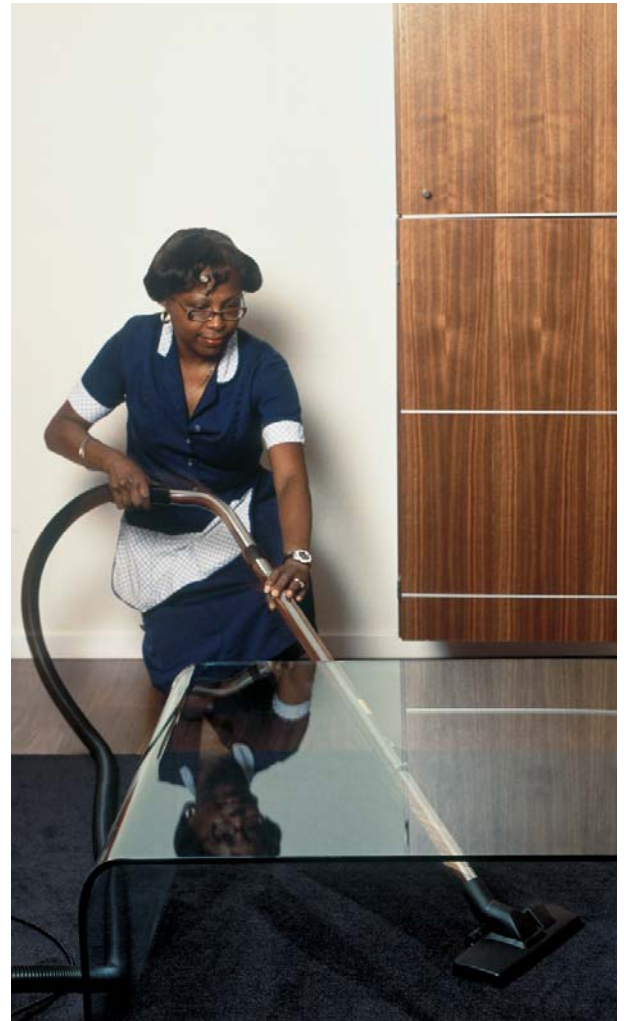
Als voorbeeld hebben we in deze brochure de eisen en aanbevelingen voor ketelstofzuigers opgenomen. De meeste stofzuigers bleken te voldoen aan veel van de eisen. Toch zijn er verschillen in de mate waarin stofzuigers aan de eisen voldoen. Het motorhuis van veel ketelstofzuigers was bijvoorbeeld te zwaar. Dit maakt de stofzuiger minder geschikt om te gebruiken in vliegtuigen, bussen en treinen.

Alle eisen en aanbevelingen bij elkaar

De ergonomische eisen en aanbevelingen voor stofzuigers en schrobmachines zijn te vinden op www.zowerkjeprattiger.nl onder het kopje 'downloads'. Aan de hand hiervan kunt u stofzuigers en schrobmachines beoordelen en zo de juiste keuze maken. Op www.zowerkjeprattiger.nl vindt u ook een rekenmodel waarmee u zelf kunt berekenen wat het u kost én oplevert als u materiaal aanschaft dat aan de eisen voldoet.

Een goede werkhouding is onontbeerlijk

Ook al is de stofzuiger tip top in orde en voldoet deze aan alle eisen, zonder een goede werkhouding wordt het lichaam toch nog onnodig zwaar belast. Schoonmakers moeten zelf goed letten op hun werkhouding. Een goede werkinstructie is daarbij onontbeerlijk.

Eisen en aanbevelingen voor ketelstofzuigers

criterium	Onderwerp	Eisen	Aanbevelingen
Zuigkracht	Zuigvermogen	Het zuigvermogen moet elektrisch of met valse lucht ingesteld kunnen worden.	Voor de zuigprestatie is de luchtverplaatsing in liter/minuut belangrijker dan het elektrisch vermogen.
Mondstuk	Standaard	Metalen glijplaat	Het beste is een mondstuk met wiel(tjes). Belangrijk is dat er ruimte om deze wiel(tjes) zit. Vervuiling met stof en haren wordt dan beperkt. Houd er rekening mee dat een zuigmond met wiel(tjes) regelmatig onderhouden moet worden.
		Het mondstuk moet voor gladde vloeren omgezet kunnen worden naar een borstel.	Een voorziening om bijzondere mondstukken eenvoudig op te bergen in of aan de machine is erg handig. Maar dit moet het werken met de stofzuiger natuurlijk niet hinderen.
		Het mondstuk moet zonder bukken instelbaar zijn voor harde en zachte vloeren.	
		Het mondstuk moet eenvoudig en zonder veel kracht van de buis te halen zijn.	
Zuigbuis	Werkhoogte	De hand moet de buis tussen 80 en 105 cm vast kunnen houden.	Een telescoopsteel of een verticaal scharnierend mondstuk aan de zuigbuis is aan te raden.
		Als de lengte van de buis instelbaar is, moet dit eenvoudig en zonder veel kracht kunnen.	Liefst een traploos in lengte instelbare buis. Anders een buis die in kleine stappen instelbaar is.
			Als er vaak boven het hoofd wordt gewerkt, is een extra verlengstuk aan te bevelen.
	Koppeling	Bij het mondstuk moet de koppeling verticaal scharnierend zijn. In het mondstuk moet deze draaibaar zijn.	

criterium	Onderwerp	Eisen	Aanbevelingen
Zuigbuis (vervolg)	Materiaal	De zuigbuis moet niet of beperkt buigzaam zijn.	Voor het zuigen van nylon vloeren is een buis van antistatisch materiaal aan te bevelen.
	Massa	Lichtgewicht buis: minder dan 1 kg inclusief zuigmond.	Als er ook wanden en plafonds mee gezogen worden, moeten de buis en het mondstuk zeker niet meer dan 1 kg wegen.
Handgreep aan de ketel	Diameter	Tussen 35 en 45 mm.	
	Lengte	Minimaal 120 mm.	
	Vorm	De handgreep moet geschikt zijn voor rechts- en linkshandig gebruik.	Aanbevolen wordt dat er op de handgreep geen hinderlijke drukpunten zitten.
	Standaard	Bij een normale zuigstand van de zuigmond moet de greep aan de slangzijde 40 tot 50 mm lager zitten dan de greep aan de steelzijde.	Voor het zuigen van wanden en plafonds moet het mogelijk zijn om met alleen een rechte steel te werken.
	Materiaal	De handgreep moet indrukbaar zijn, is niet glad en is niet van metaal.	In verband met hygiëne wordt een handgreep die niet poreus is aanbevolen.
Draaggreep aan de ketel	Aantal	Als het motorhuis meer dan 10 kg weegt, moeten er twee grepen aan zitten.	
	Plaats	Als er één draaggreep is, moet deze centraal op de ketel zitten. Is de ketel niet rond, dan moet de draaggreep boven het zwaartepunt zitten.	
		Als er twee draaggrepen zijn moeten deze aan weerszijde van de ketel zitten.	
		De grepen mogen tijdens het zuigen niet hinderen.	

criterium	Onderwerp	Eisen	Aanbevelingen
Draaggreep aan de ketel (vervolg)	Vorm	De draaggreep moet 25 tot 35 mm dik zijn. Dan passen de vingers er altijd omheen.	
		De draaggreep moet minimaal 120 mm lang zijn. Dan past de hand er altijd doorheen.	
Slang	Lengte	Geen specifieke eis	Een slang van 2,25 tot 3 m voor het stofzuigen in interieur/kantoor is aan te raden.
	Diameter	Geen specifieke eis	Het is handig als de inwendige diameter van de slang ten minste even groot is als de diameter van de zuigbuis.
	Massa	Geen specifieke eis	Een zo licht mogelijke slang is aan te raden.
	Aansluiten	De slang moet eenvoudig en zonder veel kracht op zowel motorhuis als zuigbuis aangesloten kunnen worden.	
Geluid	Bij vol vermogen	Volgens ISO 9614 mag de stofzuiger maximaal 76 dB(A) produceren op 1,5 m afstand.	Het is het beste als er bij valse lucht geen fluitgeluid of hoge tonen te horen zijn.
Motorhuis	Massa	Voor bijvoorbeeld vliegtuigen, bussen en treinen geldt een gewicht van maximaal 6 kg.	
	Aantal wielen	Grote stofzuigers moeten minimaal vier wielen hebben, waarvan twee vaste.	Het is het aan te bevelen dat de wielen van de stofzuiger groter zijn dan die van bijvoorbeeld kantoorstoeien.
		Kleine stofzuigers moeten drie wielen hebben, waarvan één zwenkwiel.	
	Diameter wielen	50 tot 100 mm.	

criterium	onderwerp	eisen	aanbevelingen
Motorhuis (vervolg)	Bodemvrijheid	Minimaal 30 mm.	
	Vorm	Het motorhuis moet gestroomlijnd en rond zijn, zodat het soepel langs obstakels glijdt.	Het is het beste als er aan de onderkant van het motorhuis geen randen zitten.
Stofzak	Vervangen	De stofzak moet makkelijk toegankelijk en eenvoudig vervangbaar zijn.	Het is handig als de opening van de stofzak afsluitbaar is.
Kabel	Lengte	Afhankelijk van toepassing.	Voor het stofzuigen van kantoor / interieur wordt een kabel van ongeveer 12 m aangeraden. Voor het stofzuigen in vliegtuigen, treinen en bussen wordt een langere kabel aanbevolen.
	Opbergen	Als de kabel aan de ketel hangt, moet deze het dragen van de ketel niet belemmeren.	Een oprolinrichting kan een optie zijn. Als deze maar professioneel is.
Diversen	Aan/uit	Geen specifieke eis.	Aangeraden wordt dat de stofzuiger zonder diep te hoeven bukken aan en uit gezet kan worden.
	Motorhuis	Het motorhuis moet eenvoudig te bedienen zijn.	
	Openen/sluiten	De stofzuiger moet slechts op één manier geopend kunnen worden. Deze staat duidelijk aangegeven.	
	Filters	De filters zijn slechts op één manier goed te plaatsen.	

Colofon

Deze uitgave maakt deel uit van **Zo werk je prettiger!**, de voorlichtingscampagne over het Arboconvenant Schoonmaak- en Glazenwassersbranche. In dit convenant staan allerlei afspraken om de arbeidsomstandigheden te verbeteren, het ziekteverzuim te verlagen en de WAO-instroom terug te dringen. De campagne wordt gecoördineerd door de Raad voor Arbeidsverhoudingen Schoonmaak- en Glazenwassersbranche (RAS) en is een initiatief van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Ondernemersorganisatie Schoonmaak- & Bedrijfsdiensten (OSB), FNV Bondgenoten en CNV BedrijvenBond.

Vragen over arbo en/of het arboconvenant?
Meldpunt Arbo Ras
telefoon (013) 594 48 44
www.zowerkjeprettiger.nl

Fotografie:
Tineke Dijkstra

Concept en realisatie:
DST Experience Communicatie, Baarn